

Nro 7.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Szent-György Havdnak 9-dik napján
1798. esztendőben.*

B E T S.

Minap el húnyt jó királyunknak, nemzeti törvé-
nyeink és szabattságunk helyre állítójának
e' vala symboluma: *Corda subditorum divitiarum
Principum*; az az: az uralkodó fejedelmeknek
gazdagsága, a' jobbágyoknak hozzájuk való szí-
ves indulattyokban vagy on helyheztetve. Ennek a'
ditsőséges symbolumnak, avagy szernek igalságát
tapasztallya felséges attyának nyomdokait köve-
tő kedves királyunk *II. Ferentz* is, a' ki vele szü-
letett jámborsága, kegyessége, alattavalóihoz
való le ereszkedése, nyájas beszélgetése, és a'
köz jónak elő-mozdításában való serénysége di-

tal, minden rendbe, karba, és állapotba helyeztetett jobbágyainak sziveket annyira meg nyerte, hogy ők kézzek érette minden vagyonokat, sőt életüket is fel áldozni. Meg nem elégedtenek avval Béts városának fejedelmeket felettébb szerető polgár lakosai, hogy a' jelenvaló költséges Frantzia háborúnak folytatására, tehetségekhez képest, önkényen való ajándékokat vittének; hanem ennekfelette azt is el végezték magok között, hogy egy szabad sereget állítsanak tulajdon költségeiken. — E' végre 4656 forintot adtanak bé ö Felségének, és arra kötelezték magokat, hogy azt a' jelenvaló háborúnak végéig zsoldal, köntössel és fegyverrel fogják tartani. Melly jó indulatból származott ajánlásokat nemcsak belső érzékenységgel el fogadta ö Felsege, hanem e' mostan folyó hólnapnak 3-ik napján hadi Tanátshoz küldött tzedulája által ollyatén rendelést tenni méltóztatott, hogy ezen költségen fel állítatandó szabad sereg, azon szabad sereghez adatatna, mellyet *Knesevich* Oberstlájtnant fog *Wurmser* Generál szabad serege neve alatt fel állítani, és a' melly két batalion gyalogságból és négy divisió lovaságból fogna állani. De hogy a' Bétsi polgárok hivségének ofzlop emeltefsen, egyfzersmind azt is el végezte ö Felsege, hogy ez a' sereg *Bétsi Szabad seregnek* neveztefsen, és annak két első betüi réz táblára metzsetve montúrjoknak valamellyik részére varratatson fel. — Valamiképen a' Polgárok különös hivséggel viseltettek jó fejedelmekhez: úgy a' fejedelem is szembe ötlő kegyelmefségét szokta velek közleni. — Hozzájok való kegyes indulatjának ki jelentésére, múlt vasárnapon gazdagon meg vendéglette a' városnak Előjáróit, és a' polgároknak fejait 250 főből álló izemélyt. A' vendégség tartatott a' Redoute szalában, az az, abban a' nagy palotában, mellyben szokta magát a' Bétsi Publicum farsángban tánczal mulatni 's gyönyörködtetni. Mintegy 50 lépésni hozfzú alztalok vólak két felől, és felül egy görög Π az az, P. formára meg terítettetve; a' palota közepén a' két

le nyúló asztalok között vólt egy hoszszú trantsirozó asztal, erre tétettek a' fel hordatott, és a' vendég asztalokról le vétetett ezüst tálak és edények. Nemtsak válogatott eledelekkel, hanem külömb-külobmféle jó borokkal tartotta ő Felsége a' hivatalosokat. Lehetetlen lett vólna a' vendégséget nézőket meg számlálni, egymást érték a' szép köntösü férfiak és aszszonyok. A' tellyes meg elégedésig ettenek és ittanak a' vendégek, és ezer meg ezer jó kívánások között hagyták el a' vendéglő palotát. — E' folyó hólnapnak első napján, egymás mind a' fejedelemre, mind a' publicumra nézve igen hasznos végzése tétettett ő Felségének közönségéisé, melly rövideden ide megyen, hogy a' tehetős uraságok és lakosok, a' kiknek heverő arany és ezüst edényeik vagynak, a' jelenvaló háborúnak hathatóssabban lejendő folytatására adják által ő Felségének kölsön, következő feltételek alatt: 1. Hogy akarmelley formában lejend a' kölsön adatandó arany és ezüst edény, bé fog vétetetni, ki vévén mindazáltal a' vert pénzt. — 2. Hogy az illyetén edények, vagy a' Ts. K. pénzverő, vagy pénz váltó házakba küldettefsenek bé. — 3. Hogy azok az arra rendeltetett hivatalok által a' kölsön adóknak jelenlétekben meg próbáltatván, meg mérettefsenek, és mind minémüségekről, mind mértékekről bizonyság levelek adattásanak 4. A' bé adatandó fájn aranynak Bétsi fontya 380 forintokra, a' fájn ezüstnek Bétsi fontya pedig 24. forintokra és 30. krajtzárra fog betsülteni. A' kölsön adandó aranyért és ezüstért eső töke pénzt sem a' kölsönözőnek, sem a' kölsön adónak szabad nem leszen hat esztendőnek el múlása előtt fel mondani; 100. forintnak esztendei intetese 4 forint 30 krajtzár leszen, a' melly minden fél esztendőre ki fog itten a' bányász és rezet folytató Ts. K. Hivatalnak kaszszájából, (*bey der Bergwerks- und Kupferamts-Zahlungshauptkassa*) quietantzia mellett fizettetni; ennekfelette, a' meg határoztatott hat esztendőnek el telése után a'

költsön adónak 100. forintól 4 forint meg jutalmaztatás adattatni. — Akárki gondolta legyen ki ezt a' közönséges haszonra tzelző fundust, valósággal igen hasznos dolgot gondolt ki. *Hasznos a' Statusra*, avagy Birodalomra nézve, mivel 1. Sok pénz meg marad ez által a' Status kebelében. 2. A' közönséges creditum avagy hitel meg marad. 3. A' fabrikák, manufacturák és mesterségek épen úgy fognak virágozni, mintha semmi hadakozás nem vólna. 4. Hogyha idegenektől vétettetnék fel költsön pénz, neintsak ez a' mostani környül állások között, hanem ennekfelette az ezért vizsza fordittatandó töke pénz is, interefsével együtt ki menne az Országból. *Hasznos a' költsön adóra nézve is*, mivel: a) Sok haszon vétel nélkül heverő arany és ezüst, a' melly eddig holt töke pénz vala, minden elztendőben szép hasznót adna. b) A' régi formában öntött arany és ezüst edényeket, minden vesztesség nélkül újabb 's szebb formába lehetne öntettetni. — c) Illyetén hazafiúi buzgósága által használva hazájának, fejedelmének, felebaráttjának és magának is. Hogy, és miképen azt tudakozod töllem? Illy formán, tegyük fel, hogy valaki száz font Bétsi próbás ezüstöt fog a' költsönözönek költsön adni, és abban nem több mint 80 font, 8 lat és egy fillér, (az az, egy garasnak egy 12-töd része) fajn ezüst vagyon, ezen 100 font, avagy egy mázsa ezüstért, hat elztendőnek el telése után 1973 forintot 29 és egy fél krajtzárt fog a' fejedelem fizetni; e' mellett azon hat elztendő alatt; izazért 4 és fél forintyával interest 532 for. 51 kr, ennekfelette 100-ért 4 forintyával, 78 for. 56 és egy fél kr. jutalmat, mellyet öfzve vetvén, egy mázsa ezüstjéért hat elztendő múltván, 2528 for. 16 kr. és 3 fillért fog venni; és így egy font ezüstöt 24 forintra számlálván, hat elztendő múltván, egy mázsa újabb formába öntetett ezüstöt 2400 forinton vehet ha akar; következésképen neintsak semmit nem veszt, hanem ennekfelette minden költségen kívül nyer még 185. for. és 16. és egy fél krajtzárt, az az, elztendőnként 9. forint inte-

rest tőke pénzéért. Utollyára az is tudtára adatik a' Publicumnak, hogy senki el nem tiltatik ezen jó hazafiúi buzgóságban való rész vételtől, nem tsak sok, hanem kevés fontokat és latokat nyomó ezüst edény is bé fog vétettetni, és azoknak könnyebségekre, a' kik Bétstől, avagy a' Ts. K. pénz verő, és pénz-váltó hivataloktól távol laknak, olly rendelés tétettetett immár, hogy ők magokat a' leg közelebb lévő Ts. K. Hivatalnál bizvást jelenthetik. — *Béts* 1-a Aprilis 1793.

Nagy Britannia.

A' hadakozás sok embert, barmot és pénzt szokott meg emészteni, még is gyakorta igen kevés, vagy épen leg kisebb haszon sem háramlik abból a' közönséges társaságra. Minémű következései lesznek jövőben a' jelenvaló vakmerő háborúnak, még most nem tudjuk, a' következő idők fognak bennünket meg tanítani. Három illy veszedelmes háború volt e' mostan folyó században. Az *első* a' Spanyol országai successióért, avagy örökségért, melly 1700-ik eszt. kezdődött, s tizenkét esztendeig tartott. *Második* volt a' Bétsi és Berlini udvarok között támadott hét esztendeig tartott háború. *Harmadik* a' mostan égő veszedelmes hadakozás. Mind a' háromnak tíze tsak nem egészlen el borította Európát. Az első Spanyol, Frantzia, Olasz, Anglia Országokat, és az Austriai birodalmakat. A' *második* az egész Német Birodalmat, Frantzia, Anglia, Svécia és Szárdinia országokat. A' *harmadik* Frantzia Országban ütött ki, és lassan lassan, Spanyol, Olasz, Prussia országokra, és az egész Német Birodalomra el áradott, és ki tudja, ha nem hat e' el Asiának és Amérikanak tartományaira is. Minden hadakozó feleknek sok költséget fog ez okozni, kiváltképen azoknak, a' kik mind szárazon, mind tengeren hadakoznak. A' tengeren való hadakozás, mind költségesebb, mind veszedelmesebb a' szárazon való hadakozásnál. Egyetlen egy tengeri szélvész egész hajó seregeket ezeknek mélyseges örvényeibe temet. Nagy Britannia három nagy szigetekből, u. m. An-

gliából, Scótiából, és Hyberniából egybe szerkesztett Birodalom, sem másokkal, sem vele mások nem hadakozhatnak hajó seregek nélkül. És éppen ez az oka, hogy Anglia fülíg vagyona adósrágba, égyedül az a' nagy szerentséje, hogy nem annyira idegeneknek, mint inkább tehetos lakosinak fizet interest. Ritkán indit 's visel mások ellen háborut, hogy kéntelen ne vólna magát adósrágba verni. Hasonló környül állások közé vagyon mostan helyheztetve. Egy Améri kai tudós *Pein Tamás* azt jegyzi meg többek között *Burke* ellen nem régen irt könyvében, hogy az Angliai Ministerium nem, a' nemzet bódogságára, hanem maga 's maradékainak hafznokra tzeleozik a' mások ellen inditatatt hadakozásokban, ilyen machiavellusi eszkozök által szokták a' Finantz-ministerek magokat meg gazdagítani. Ugy vagyon é a' dolog, nem visgáлом, visgálni nem akarom, és ha akarnám is, talám nem vólna arra elegendő tudományom és tapasztalásom. A' cabinetoknak rejtek kamarájába nem mindennek lehet, 's szabad bé tekinteni. Elég az ahoz, hogy *Pitth* Finantz-minister, múlt hólnapban az alsó Parlamentom eleibe terjesztette Nagy Britania finantzaijának, az az kints tárának jelenvaló állapattyát. Egy szép és hathatós beszéden kezdette a' Frantzia nemzet ellen indittatott hadakozásnak, és az arra fordittatandó közönséges költségnek szükséges vóltát meg mutatni. Egszersmind avval vigasztalta a' Parlamentomnak tagjait, hogy ez a' közönséges költségnek mostani öregbitése nemtsak semmi kárára, söt inkább az egész nemzetnek bódogságára fogna szolgálni. Semmi új tereh nem fogna az által az adó fizetökre tétetödni, hanem tsak a' régi adósnak esztendönként szokott irtogatása fogna egy darabig meg szünni, melly által sem a' költsönözö, sem a' költsön adó nem fognának szenvedni. A' mi a' közönséges bódogságot illeti, *igy szoltott Pitth Minister*, az tsalhatatlanül öregbedni fog ez által a' Frantziák ellen viseltetendö hadakozás által öregbitetni. A' jelenvaló környül

állásokban a' midőn királyunknak betsületére, constitúciónknak, julsainknak, nemzeti szabadságunknak, szentséges vallásunknak és az embert illető julsoknak további fenn tartásokra kell vigyáznunk, szörnyű oktalanság volna gazdálkodnunk, meg lábolthatatlan veszedelem következne abból réánk. Inkább több, mint kevesebb költségünknek kell lenni, ellenségünknek' meg zabolázására. Nagy Britannianak lakosai magokban gondolatván is elegendők, az el kezdett háborúnak gyökeresen való folytatására, és Európának, a' Frantziák veszedelmes mételetől való meg mentésére. Minekutánna, *sigmond*, mind a' két Parlamentum fej és térd hajláfsal való köszönetet tett volna le a' királyi thronus előtt azért, hogy ezen hadakozás által a' nemzetnek bódogságát akarja öregbiteni, reményli, hogy tsak egy sem fogna a' jelenvaló tagok között találatni, a' ki örömmel ne voksolna a' szükséges hadi költségeknek szaporítására. Hathatós beszédének végzése után eleikbe terjesztette, e' mostan folyó elfzendőben léjendő költségnek summáját, u. m.

1. A' hajó seregekre	3,971,915	font	Sterlinget	(x)
2. A' szárazon lévő hadi seregekre	3,968,557	--	--	--
3. Agyúkra és pat- tanttyúsokra	793,568	--	--	--
4. Más szükséges dól- gokra	2,448,169	--	--	--
Mind öfzve	11,182,209	font	Sterlinget.	

(x) *A' mint fellyebb pag. 27. meg jegyzettem 1 font Sterling teszén 8 forintot és 30 krajtzárt. Itten alkalmatofságom vagyon, azon pénz nemének bővebb magyarázattydra. Sterling nem valóságos, hanem tsak képzelt pénz*

Temérdek pénz, mellyet nem hogy maga valóságában, hanem papiroson fel számlálni is sok fáradságot kívánna, hát még öszve szerezni. Tartsuk meg, hogy ez a' temérdek pénz, csak egy ezrtendei hadakozásra való az Anglusoknál, hát ha két, öt, hat, vagy több ezrtendeig fognak a' Frantziák ellen hadakozni, mennyi temérdek költséget nem fognak tenni. A' honnan illyetén következéseket húzok ki: 1. Hogy temérdek pénz legyen Angliában. 2. Hogy temérdek pénz kívántatik az Angliai hadi seregeknek ki allítására és fent tartására. 3. Hogyha az Anglusoknak annyi költség kívántatik a' Frantziák ellen való hadakozására, viszont a' Frantziáknak annyi költség szükséges, lehetetlen tehát a' Frantziáknak annyi felé győzni a' háborút.

Ennek a' fellyebb fel jegyzett temérdek költségnek ki szerzésére, a' külfeljeket is elő számlálta, u. m. minden előbbi taksáknak, még azoknak is, mellyek ez előtt két ezrtendővel a' Spanyolok ellen indittatandó hadakozásnak folytatására valának rendeltetve, további meg maradását; és a' nem régen napkeleti Indiában keresett örökségekből bé menő jövedelmet, melly amavál egyetemben 6,649,000 font Sterlingre, az az,

Angliában, mint hazánkban a' kurta, avagy 30 garasos tallér, és a' vonás forint. Ettől az Angliai szótól Easterling, melly Angliától napkelet felé lakot jelent, vette eredetét. Easterlingeknek nevezettek hajdan a' Hansée városi kereskedők, kik közzül a' 13-ik századnak kezdetében sokan mentenek és telepedtenek le Angliában, és minthogy ők nemcsak a' kereskedéshez, hanem a' pénz veréshez is jól értettenek, mind a' bányákba, mind a' pénz verő házakba szolgálatot nyertenek. Mellyre nézve az akkor veretett pénzeknek Easterling nevet adtának, melyeket mostan már rövideden Sterlingeknek neveznek az Anglusok.

a' mi számlálásunk szerént: 56,516,000 forintra és 30. krajtzárra megyen, mellyhez, az ezftendönként ki fizettetni szokott 1,650,000 font Sterling számláltatván 8,299,000 font Sterlinge; és így 4 és egy fél millió font Sterlingnél többet nem kelle nékie szerezni, ezt pedig szükség volna költsön fel venni; a' többinek ő már szerit fogná tenni. Meg vallya ugyan ő azt, így szóllott *Pitth* Minister, hogyha hadat nem indítottunk volna a' Frantziák ellen, minden ezftendőben tsak nem két millióval kevesebbitettük volna a' nemzeti adósságot; de most próbát kell tennünk az egésznek meg tartásáért, nemtsak pénzünkkel, hanem életünkkel is. Egy olly ellenséggel vagyunk ügyünk, a' ki nem tsupán az Augustana és Helvetica Confessiót, hanem minden vallást, minden polgári rendet el akar törlelni; ollyannal, a' ki a' király, parlamentum, és nemzet között való égyenlenségnek és gyűlölségnek konkolyát akarja közinkbe hinteni; ollyannal, a' ki az örökség szerént való királyságot, constitutionknak fundamentom kövét széllyel akarja rontani. Egy olly igaz ügyért hadakozunk, mellytől élünk' fogytáig el nem álhatunk.

Frantzia Ország.

Cató régi pogány Filosofus arra intette tanítványait arany betűkre méltó erköltsi verseiben, hogy ők se ne ditsérnék, se ne gyaláznák önnön magokat, mind egyik, mind másik ellenkezik az okos ember characterével. — *Dumourier* a' frantzia új Constitutionnak ingadozó iszapja, vagy nem olvasta ennek a' pogány böltsnek tanítását, vagy ha olvasta is, el felejtette vele a' philautia, avagy a' maga szeretet. *Bourmonville* hadi ministerhez *Tirlemont* ből küldött levelében, győzedelmes heróshoz illő hangon beszél, 's azt gondolhatná, a' ki az ellenkező környül állásokat nem tudja, hogy jó rendben legyen a' Frantzia hadi seregnak szénája. Tökéletes meg elégedéssel jelenthetem *úgymond*, tenéked polgár minister, hogy ma, t. i. Mártiusnak 16-ik napján gazdagon ki pótolta azt a' Frantzia fegyver, a' mit *Aquisgranum* mellett

„ kántelen vól el vezteni. Tegnap meg támadván
 „ minket az Austriaiak Tirlémontot el vették, ho-
 „ lott 400 emberünknel több nem feküdt. Mint-
 „ hogy távól vól attól avantgárdánk, az az, elő-
 „ táborozó seregünk, lehetetlen vól azt védelmez-
 „ ni. „ Itten el mellözvén a' fel vett tárgyat,
 „ nagy ditsirettel emlékezik Marchal *Lamarcheról*,
 „ s ennek szemes és bátor maga viseletének tulaj-
 „ donittya, a' frantzia seregeknek veszedelemtől
 „ lett meg menekedéseket, a' ki sokáig tartóztat-
 „ ván az ellenséget, időt engedett nékie, az az,
 „ *Dumouriernek* segítségére való menetelre. To-
 „ vábba ekként folytattya levelét: „ A' ki ada-
 „ tott parantsolatnak balúl való értése nemtsak
 „ *Brüsselt*, hanem *Páris* városát is meg zavarhat-
 „ ta vólna, minthogy némelly seregeink, a' he-
 „ lyett, hogy előre kellett vólna rukkolniok, hátra
 „ vonták magokat. Egy olly környül állás vól
 „ ez, mellyet veszedelmesebbnek lenni tartottak
 „ némellyek, mint valósággal vól. — Ma reg-
 „ gel jobbra és balra meg támadtam Tirlémontot
 „ kormányom alatt lévő seregeknek egy részével,
 „ mivel még akkor nem egyesíthettem magamat
 „ a' másikkal. — Seregünknek jobb szárnyát
 „ *Valence* kormányozta, bal szárnyát *Miranda*,
 „ közepét pedig *Egalité* Generálok. Tsak hamar
 „ meg vettük a' várast, 's ki üztük onnan az el-
 „ lenséget, a' ki maga részéről is el nem múlat-
 „ ta kötelelségét, sőt nagy bátran meg támadott
 „ bennünket *Goidsenhoven* és *Haukendöver* nevű
 „ falukban. Seregünk nemtsak álhatatosan vé-
 „ delmezte magát, hanem szerentsésen is viasko-
 „ dott, és égyedül az éjjel végezte el a' tsatát,
 „ a' melly tegnap déltől fogva, ma estéli 7 óráig
 „ tartott. Egész seregünk rendkívül való módon
 „ viselte magát, és valamint ez bátorságának,
 „ úgy az ellenség igen szép jeleit adta a' hadi
 „ mesterségben való gyakoroltatásának, és épen
 „ e' szolgái nekünk kiváltképen való betsületünk-
 „ re. — Meg vagyok arról győzetten, hogy
 „ Pr. *Koburg* betsülni fogja a' Frantzia Köztar-
 „ saságnak vitéz seregeit. Mivel minden környül

„ állásokat meg írnom nem lehet sok foglalata-
 „ tofságaim miatt — ezt az egyet jelentem, hogy
 „ a' nyóltzadik regement bajonettaival üzte víz-
 „ sza a' réá rohant *Koburg* dragonyosait. „

Ugy láttzik *Dumouriernek* ezen leveléből, hogy még ekkor le nem ütötte a' két fejü sas fel emelkedett szarvait; de bezzeg más hangon vólt *Mártiusnak* 19-ik napján írott, 's *Bournonvillének* küldött levele.

„ Fájdalommal kelletik, *úgymond*, a' rajtam történt szomorú tsapásról jelentést tennem. — Halván, hogy *Namur* rosfsz környül állások között legyen, és hogy *Lovanium*, 's *Brüssel* tájékára menni igyekezzen az ellenség: szükségesnek lenni itiltem ötet *Nœrvindeni* táborából ki üzni. Ahoz képest illyetén rendelést tettem, hogy én magam az ellenségnek bál szárnyát támadom meg, seregeimnek középső része, a' *Nœrvindennél* fekvő ellenséget, seregeimnek bal szárnya pedig, melylyet *Miranda* és *Chammorin* Generálok kormányoztanak, az *Orsmael* nevü falunálfevőket. Seregeimnek jobb szárnya és közepe, ambár kéttzer vízfsza vonta légyen is magát a' gyalogság, tsak ugyan jó előmenetelt tett, ellenben táborunk bal szárnya szerentsétlen vólt, és *Tirlemontba* ment bé. *Marechal Miklen*, a' ki a' pattantusokat kormányozta, el esett, két fő tisztek sebet kaptanak; sok embert és ágyúkat vesztettünk ebben a' hátrálásban. Minthogy semmit sem tudtam e' szerentsétlen történetről, következett napon ismét meg akartam az ellenséget támadni, azonban tudtomra adattatván, hogy *Miranda* Generál magát vízfsza vonta, el hagytam győzedelmes népemet, el indúltam azon éjjel, hogy tulajdon szemeimmel láthassam, mitsoda környül állások között légyen seregünknek bal szárnya. *Tirlemonthoz* jutván el bámultam, hogy táborunkat ott nem találtam. Arra való nézve parantsoltam *Mirandának*, hogy hátráló seregeinknek védelmezésére, a' *Sz. Margaréta* hegyét foglalná el. — Ide zárom Generál *Valencenek* levelét, a' ki vézedelmes sebbe esvén *Brüsselbe* ment bé. Én magam *Lovanium*

mellett fogok táborba szállani, hogy ottan *Brüsselt* és *Mechelt* fedezhessék, 's több segítő sereget vonhassak magamhoz. — Hitefse el magával a' Minister, hogy egész hadi seregünk nagy zűrzavar és veszedelem közzé vagyon helyezettetve. Felettébb rettegek mostani szerentsétlen hátrálásunknak szomorú következéseitől, kiváltképen egy olyan tartományban, mellynek lakosait fenyítékeltenségünk, és prédálásaink által ellenünk haragra és boszszuállásra gerjesztettük. — Seregeinknek mostani veszedelméből való ki mentésére, mindent, a' mi töllem ki telhetik végbe fogok vinni. Ennek tanúbizonyására apellálok, és a' leg keményebb vizsgálás alá vetem magamat; sőt én magam hadi bírakat kívánok magam viselésének meg ítéltésére, 's igen szerentsésnek fogom magamat vélni, hogyha életemnek áldozattya hasznára leszen a' nemzet szabattságának. — Magától könnyen észre veheti a' Minister, vesztéségünket, mintegy 2000 emberre betsüllöm én azt. Meg kell vallani, hogy katonáink a' leg nagyobb vitézek, tsak hogy jó és próbált hadi tiszték nélkül szükölködnek. Tanátslom, hogy azoknak választatását nem kell a' katonáknak jó tettekre bizni, az illetén választatás sem talantomot nem ad a' választatáknak, sem bizodalmat nem szerez, sem jó fenyítéket nem ad. „

Dümouriernek ezen leveléből illetén követkeéseket húzhatunk ki: 1. Hogy a' Frantzia hadi sereget nagy félelembe és rémülésbe ejtette *Fr. Koburnak* jelen létele, 's vitézeinknek bátorsága. — 2. Hogy a' Fr. Generálisok között nem nagy égygyefség, és hármónia vagyon. — 3. Hogy az Austriai Belgyiomnak lakosai nem tsak rá úntak a' frantziákra, hanem valósággal boszszonkodnak réájok, és a' közöttök gyakorlott törvényteltenségért, és rendeltlen életért boszszút kívánnak rajtok állani, ha módjok és alkalmatolságok leszen arra. — 4. Hogy előre képzei *Dümourier* azon veszedelmet, melly szerentsétlen ütközeteiért őtet érdeklenni fogja. — 5. Hogy kevés avagy semmi reménysége nintsen a'

Fr. új Constitutionának állandóságához. — 6. Hogy kevés jó és gyakorlott hadi tisztek találtnak kormánya alatt lévő seregeknél.

Nemcsak kívül, hanem belől az ország kebelében is haldokló állapotban forog a' Frantzia új constitió, 's felő, hogy ma hólnap hazafiak között való háború ne támadjon ottan. Papok urak, kereskedők, 's velek együtt sok ezer lakosok királyt kívánnak magoknak adattatni, által látván a' szemfény vesztő izabattságnak veszedelmes vóltát. Némelly tartományokban, világos nyughatatlanságra 's zenebonára fakadott a' belső béketelenség, fegyvert fogtanak a' lakosok, hogy a' haza mostani veszedelmének szerző okait, az úgy nevezett patriotákat életektől meg foszszák. Trupponként mennek egyik helyséből a' másikba boszszú állásoknak ki öntésére. Eléggé nyughatatlankodik a' N. Gyüles, 's eleget hánnya 's veti elméjét, minemü eszközök által kellene, ennek a' reájok nézvé veszedelmes nyavalyának eleit venni; de akármihez fogjon, akármit végezzen, semmit sem vihet tökéletességre, mindenütt meg tsalatozik reményességében. Halván, hogy Spanyól országból, sőt Európának tsak nem minden tartományaiból ki üzetettek vólna a' Frantziák, mint veszedelmes gondolatoknak mételyével tellyes emberek, következő végezéseket hozott: 1. Hogy Frantzia országból is hajtassanak ki azok az idegenek, a' kik jó indulattyokról, és tsendes magok viseléséről közönségesen nem ismeretesek. 2. Hogy az új constitutionnak be nem vétele miatt hazájokból vagy önként ki ment, vagy ki üzetett, de titkon oda ismét visszament lakosok, mint minden támadott zenebonának fejei meg fogattatván halálra büntetettessenek. — 3. Halálos sententzia hozattasson mindazok ellen, a' kik a' fekvő jószágoknak egyenlő fel osztatásáról, avagy más törvényekről és rendelésekről, melylyek által a' kereskedesnek, industriának, es birtokoknak jusza meg haborítatik beszélleni, 's annyival inkább azt sürgetni méreszlenek. 4. Hogy a' közönséges örökségek osztattassanak fel azok kö-

zött, kiknek vagy semmi örökségek nintsen, vagy 100 livránál kevesebb éstendei jövedelmek vagyan y) — 5. Ekképen osztattasának fel a' hazájokból kiköltözött frantziáknak öröségeik is. s. a. t.

Hadi Történetek.

Egy két szóval jelentettem múlt Pénteken *Antverpiának* és *Namurnak* Austriai Belgyiom nevezetes városainak a' Frantziáktól lett szerentsés vizsza vétetéseket. Most már bizonyosán irhatom, hogy az említett városokból, 's azoknak váraikból Mártiusnak 25. és 26-ik napján gyalázatosán ki üzettek a' Frantziák. Antverpiánál egyik véres tsata is vólt közöttök. Az említett hólnapnak 29-dik napján *Mons* és *Dornick*, Hannoveriának és Flandriának fő városai felé vezette Pr. *Koburg*, a' kórmánya alatt lévő Austriai hadi seregeket, a' honnan nem sokára örvendetes hírek fognak hozzánk repülni.

F. M. L. Gr. *Wartenslebentől* Strombergből (a' Monasteriumi Püspökségből), Mártiusnak 28-ik napján, és *Cavalleria* Generál Gróf *Wurmsertől* Spirából, küldetett posták igen örvendetes hirt hoztanak Felséges Urunknak. Ennek summája e' vala, hogy a' Fels. Prússiai király *II. Fridrik Wilhelm*, Mártiusnak 27-ik napján által menvén a' Rajna vizén, *Stromberg* és *Bingen* között táborozó ellenséget meg támadta, meg verte, széllyel üzte, és *Neuvinger* Frantzia Generált, öt fő tisztekkal és 200 köz emberrel égyetemben el fogta, 6 ágyúkat, és sok lovakat nyert. Azután következett két napokon is üzte az ellenséget, és mind *Bingenből*, mind *Kreutzenakból* ki hajtotta, és más nap a' *Náva* vizen is által menni szándékozott. Tudtára adattatván Hejdelbergában mulató *Wurmser* Generálisunknak a' Prússiai seregeknek illetén szerentsés elő-menetele, a' királynak kívánsága szerént, leg ottan rendeléseket tett kór-

y) Livre Frantzia képzelt pénznek a' neme, és egy illy livre 27 és egy fél hr. teszzen.

mánya alatt lévő Austriai seregeknek Rajna vizén való által vitelekre. Végbe is vitte azt Mártius 30-ik napjának éttzakáján *Manheim* felett, *Heidelbergn* túl két órányira. A' Rajna vizének túlsó partjánál fekvő ellenség egész éjjel nagy nyúghatatlanságban vólt, és minekutánna észre vette vólna a' Prussiai seregeknek és *Wurmser* Generál hadának mind előbb előbb lett menetelét, hogy egészlen el ne zárattafson *Landautól* alsó Alsatziának erős várától, bé nem várta *Wurmser*nek Rajnán való által menetelét, hanem tüzet vetvén *Spira* mellett lévő magazínúmba, a' várast oda hagyta, 's *Landauba* által ment. Ekképen *Speyer* is meg menekedett kelletlen vendégeitől, 's ki terjesztetett kezekkel fogadta *Wurmser* Generált maga kebelébe. Ottan tett rendeléseiből, és *Kets* nevű falu mellett tsináltatott hajóhidákból azt lehet húznunk, hogy ottan sokáig nem fog mulatni, hanem egész erejével a' Frantzia földre menni.

Olasz Ország.

Turinból *Pedemöncium*nak anya városából, a' Szárdinai király' lakó helyéből az a' hir érkezett hozzánk, hogy Mártiusnak 12-ik napján, regvel 3 óraker, *Molinetto* mellett meg támadták a' Frantziák a' Szárdinai seregeket. Látván *Ritter Viterbo* ezeknek fő kormányozója az ellenségnek sokságát, két óráig tartó tsatázása után, azon hegyet, mellyet annakelőtte el foglalt, oda hagyta, 's bátorságosabb helyre vonta magát. Következett napon, u. m. az említett hólnapnak 13. napján tüzelni kezdetek a' Szárdusok, és el foglalták ugyan akkor *Molinetto*t, de csak hamar azután ki űzetettek abból a' Frantziák által. *Cagliáriból*, Szárdinia szigetének fő városából az esett értésünkre, hogy a' Frantzia hajó seregnek ottan hagyattatott része, a' melly a' meg feneklett *linea* hajóval, 10 *linea* hajókból és *Fregatákból* állott, *Februárius*nak végezetén *parasztolatot* kapván a' *Tulóni* ki kötő helybe való *Vizsza* menetelre, a' meg feneklett *linea* hajóról, mellynek *le Commerce de Bourdeaux*, az az: *Bur-*

dégáliai kereskedés neve vala, a' mit hittelenséggel lehetett, más hajókra hordatta a' hajós kapitány, a' meg feneklett szép hajót pedig meg gyújtatván, több hajóival együtt onnan ki indúlt. Ennek a' roppant bárkának tüze harmad napig tartott, és hogyha a' Cagliari hajósok meg nem öltötték volna, tovább is tartott volna egynéhány nappal. Ezen költséges hajón kívül, többeket is el vesztettenek a' Frantziák Szárdinia ostromlása alatt. Ennekfelette a' hajós katonák közül 200 ember holt meg, és 126. esett fogságban, azon négy afszony izemélyekkel együtt, a' kik férfi ruhákban fel öltözve viaskodtanak a' Szárdusok ellen.

Német Birodalom.

A' *Colóniai* újság leveleknek jelentések szerént a' Német Birodalomban is készen vagyon immár a' Frantzia nemzet ellen küldettendő 120 ezet főből álló hadi sereg. De ez nem fog különös táborot formálni, hanem az Austriai és Prusziai seregekhez kaptosoltatni, valamint *Saxoniai* és *Hassiai* seregek a' Prusziai király kormánya alatt lévőkhöz; a' *Hannoveránusok* *Fridrik* Brunsvigiai Hertzeg alatt állókhöz; a' *Frankóniai*, *Svériai* és *Palatinátusi* kerületeiből valók *Wurmser* Generál; a' papi választó fejedelemségekből, és Westfáliai kerületeiből valók *Clérfaix* hadi Tármester alá fognak küldettetni. A' több alsóbb rangú Birodalombeli fejedelmek, ha tettzik, pénzen is meg válthattják a' réájok esett katonaságot, melly pénzből egy hadi kazsza fog Pr. *Koburg* igazgatása alatt építettetni. A' *Colóniai* választó Fejedelem, mint Monasteriumi Püspök köteles volna a' Szövetséges Belgákkal szerzett kötése szerént 1600 embert küldeni segítségekre; de mivel mint Birodalombéli fejedelem is tartozik a' réá esett számot ki állítani; ahozképest pénzel elegiti ki a' Hollandusokat, még pedig, hogy tartományainak terhekre ne légyen, tulajdon erfényéből. A' Birodalombéli seregekhez adattatandó katonaságnak is felét pénzen fogja meg váltani.

Doct. Decsy Samuel.